

NACIONALINIS KIBERNETINIO SAUGUMO CENTRAS
PRIE KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJOS

INFORMACINIS BIULETENIS
KAIP ATPAŽINTI SUKLASTOTĄ ELEKTRONINĘ PARDUOTUVĘ

2018 m. lapkričio 21 d.

Šventiniu laikotarpiu daugėja suklastotų elektroninių parduotuvių, kurių tikslas – išvilioti žmonių duomenis ir pinigus. Netikros elektroninės parduotuvės vaizdas dažniausiai nesukelia įtarimų, adresas ar pavadinimas gali būti panašūs į žinomų elektroninių parduotuvių adresus, o pirkėjai viliojami didelėmis nuolaidomis. Reklamos apie naujas el. parduotuves su „fantastiškomis kainomis“ plinta socialiniais tinklais bei elektroniniais laiškais. Tokiose parduotuvėse pirkimo procesas gali atrodyti sklandus, tačiau prekių ar paslaugų asmenys taip ir nesulaukia.

Pagrindiniai suklastotų elektroninių parduotuvių požymiai

Išskirtinai didelės nuolaidos visoms prekėms. Nuolaidų dydis tokiose parduotuvėse siekia net 80–90%. Tai vienas akivaizdžiausių suklastotos parduotuvės požymių, siekiantis išnaudoti žmogiškąsias savybes, todėl reikalaujantis svetainės lankytojo kritinio mąstymo – ar tikrai įmanoma, kad visos šios prekės galėtų kainuoti net 90% pigiau?

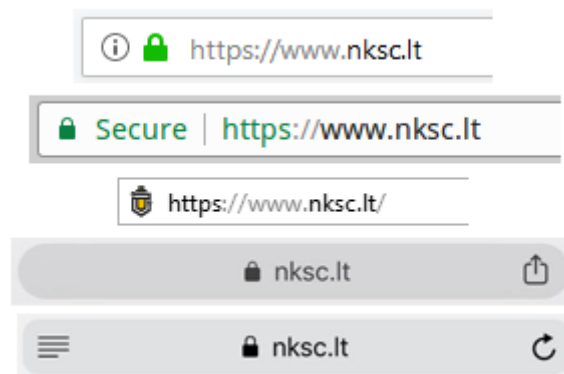
Neigiami atsiliepimai. Jeigu į parduotuvę patekote iš socialinio tinklo reklamos, perskaitykite tos reklamos atsiliepimus (socialiniai tinklai leidžia vartotojams komentuoti pačią reklamą). Piktavaliai dažnai pamiršta arba nespėja sekti savo reklaminių kampanijų ir trinti neigiamų atsiliepimų, todėl kitų žmonių neigiama patirtis gali jums padėti išvengti nuostolių. Pasinaudokite pagrindinėmis paieškos

sistemomis (google.lt, bing.com ir pan.) ir paskaitykite rastus atsiliepimus apie parduotuvę kitose svetainėse. Jeigu tai užsienio parduotuvė, papildomai paieškokite pagal užklausą „scam parduotuvesadresas.com“ ir pan. Visgi reikėtų nepamiršti, kad vien teigiami atsiliepimai patikimumo negarantuoja, nes jie taip pat gali būti suklastoti.

Netikri kontaktiniai duomenys. Pamėginkite su pardavėju susisiekti. Jeigu į skambučius nurodytais tel. numeriais niekas neatsiliepia, o į el. laiškus neatrašo – tai dar vienas neigiamas požymis. Įtarimą taip pat turėtų sukelti jokios informacijos apie įmonę ar jos rekvizitų svetainėje nebuvimas, kontaktams pateikiant tik nemokamą el. pašto paslaugų adresą (pvz. @yahoo.com ar @gmail.com).

Įtartinas interneto vardas. Dalykai, į kuriuos reikėtų atkreipti dėmesį: jeigu parduotuvės interneto vardas (domenas) buvo registruotas visai neseniai (patikrinti galima pvz. www.whois.com, registravimo datą matysite skiltyje “Registered On”); jeigu naudojamas domenas labai panašus į prekinio ženklo tikrąjį domeną (pvz. tikrasis adresas „prekiniszenklas.com“, o jo klastotė „prekiniszenklas-batai.com”); jeigu naudojamas ilgas interneto adresas arba nemokamas svetainės talpinimas (pvz. <http://pigiausias-prekes.000webhost.com> ir pan.).

Svetainė veikia be SSL sertifikato. Didžioji dauguma interneto parduotuvių naudoja saugų ryšį. Tokį saugumo lygį parodo svetainės adreso pradžioje esantis trumpinys **https** arba pavaizduotas spynelės simbolis (žr. pav. 1). Vis tik sertifikato buvimas negarantuoja, kad el. parduotuvė tikra, tai tik suteikia papildomos informacijos (ją galima gauti paspaudus spynelės piktogramą) ir padidina ryšio saugumo lygį.

Pav. 1. Saugaus ryšio žymėjimas skirtingose naršyklėse

Klaidos tekste ir svetainės atvaizdavime. Atidžiau elektroninę parduotuvę reikėtų vertinti, jeigu matote akivaizdžių pasikartojančių rašybos ar gramatikos klaidų, taip pat jeigu svetainė atvaizduojama neteisingai, iškraipyta, rodomos nesuprantamos simbolių sekos. Piktavaliai dažniausiai vertimams naudoja nemokamus vertėjus, o nukopijavę originalias svetaines, nemoka arba neskiria laiko ištaisyti atsiradusiems trūkumams.

Vienas ar kitas požymis nebūtinai patvirtins klastotę, kaip ir visų požymių nebuvimas negarantuos saugaus apsipirkimo – vartotojų atidumas ir kritinis mąstymas yra svarbiausi dalykai, siekiant apsugoti save nuo suklastotų elektroninių parduotuvių apgaulės.

Kiti saugumo patarimai perkant internetu

Venkite elektroninių parduotuvių nuorodų ir prisegtų pasiūlymų, gautų reklaminiais elektroniniais laiškais, ypač iš nežinomų siuntėjų (Pav. 2). Atsargiai vertinkite draugų siunčiamas nuorodas ir bylas. Pirkdami internetu, nenaudokite viešai prieinamo bevielio interneto (angl. *Public Wi-Fi*) ar viešai prieinamų kompiuterių.

The image shows a screenshot of an email client interface. On the left, a preview of an email is visible with the text: "MERRY CHRISTMAS SALE UP TO 80% OFF* ONCE A YEAR Our Most Shocking Sale Of 2017". Below this are two buttons: "START SHOPPING" and "COUPON:SAVE10". On the right, the email header shows it is from "CandianPharmacy" with the subject "Christmas Sale Limited 3 Days ONLY: FREE Shipping on ANY Order Take Up to 80% Off". The body of the email contains the text: "You Can Save 80% Right NOW Right HERE", "GET ALL YOUR MEDS DIRECTLY FROM OUR CANADIAN PHARMACY AND SAVE 80% DISCRETELY SHIPPED TO YOUR DOOR, NO PRESCRIPTION NEEDED! FDA APPROVED!!", "CLICK THE LINK BELOW AND SAVE 80% NOW", and a blue "CLICK HERE" link. At the bottom, it says "Or copy and paste this url into your browser: http://onlineca...".

Pav. 2. Reklaminiai laišakai, viliojantys į suklastotas parduotuves

Ką daryti nukentėjus

Įtarus, jog apsipirkote netikroje el. parduotuvėje, patariame nedelsiant kreiptis į savo mokėjimo įstaigą (pvz. banką) ir prašyti stabdyti pavedimą. Jei atsiskaitant netikroje parduotuvėje buvo nurodyti ir mokėjimo kortelės duomenys, būtina prašyti blokuoti mokėjimo kortelę ir pavedimus iš susijusių sąskaitų. Įtarus, kad pinigai buvo neteisėtai pasisavinti, reikia kreiptis į mokėjimo įstaigos atstovus ir į Lietuvos policiją.

Praneškite apie veikiančią suklastotą elektroninę parduotuvę Nacionaliniam kibernetinio saugumo centrui el. paštu cert@nksc.lt arba užpildę pranešimo formą mūsų interneto svetainėje www.nksc.lt. Mes informuosime svetainės prieglobos paslaugos teikėjus apie jų infrastruktūroje vykdomą neteisėtą veiklą.